

Sygn. akt III Ca 1295/13

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Hupa-Dębska

Sędziowie: SO Andrzej Dyrda (spr.)

SR (del.) Anna Hajda

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku G. U.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 4 kwietnia 2013 r., sygn. akt II Ns 532/12

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Anna Hajda SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

G. U. wniósł o ustanowienie na jego nieruchomości położonej w R., stanowiącej działkę o numerze ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą pod nr (...) na rzecz każdorazowego właściciela urzędnika przesyłowego – linii energetycznej wysokiego napięcia zlokalizowanej na tej działce, służebności przesyłu polegającej na utrzymywaniu linii energetycznej, prawie do jej konserwacji i napraw. W uzasadnieniu podał, że przez jego działkę przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia należąca do uczestnika.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania wniósł o oddalenie wniosku w całości i o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko uczestnik postępowania podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, gdyż linia wysokiego napięcia istniała na nieruchomości wnioskodawcy od 6 czerwca 1977r. Linia ta była eksploatowana przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania i obecnie jest eksploatowana przez uczestnika postępowania. Urządzenia przesyłowe posadowione przy tym na nieruchomości wnioskodawcy są również urządzeniami trwałymi i widocznymi. Z uwagi na datę budowy linii Skarb Państwa nabył w drodze zasiedzenia służebność gruntową w swojej treści odpowiadającej służebności przesyłu, najpóźniej z dniem 7 czerwca 1987r. Skarb Państwa nabył

służebność odpowiadającą służebności przesyłu w dobrej wierze albowiem wejście na nieruchomości wnioskodawcy, posadowienie na nieruchomości urządzeń elektrycznych, późniejsza ich eksploatacja nastąpiła na podstawie decyzji wyłączeniowej z dnia 6 lipca 1974r. Uczestnik postępowania podnosił, iż posiadanie przez niego służebności przez cały okres zasiedzenia było nieprzerwane i niezakłócone, a ze względu na charakter urządzeń przesyłowych, konieczność ich okresowej kontroli i napraw polegało na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Linia elektryczna zwiększa użyteczność nieruchomości, na której siedzibę ma uczestnik postępowania. Zasiedzenie dotyczy pasa eksploatacyjnego o szerokości odpowiadającej rzutowi pionowemu urządzenia przesyłowego posadowionego na nieruchomości wnioskodawcy. Treść służebności polega na możliwości pozostawienia urządzeń przesyłowych w miejscu tam, gdzie się one znajdują, prawie naprawy, remontu, modernizacji, a także prawie dostępu do nich służb upoważnionych przez uczestnika postępowania.

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2013r. Sąd Rejonowy w Rybniku oddalił wniosek oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 274 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że G. U. jest właścicielem nieruchomości położonej w R. - L. stanowiącej działkę (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą nr KW (...). Przez jego nieruchomości przebiega fragment dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 KV relacji W. – B. W. P..

16 kwietnia 1974r. na podstawie decyzji o zatwierdzeniu planu realizacyjnego zatwierdzono plan realizacyjny linii napowietrznej 110 KV R. – B.. Linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia wybudowana została na podstawie projektu technicznego z września 1973r. celem zasilenia kopalni (...) i Kopalni (...), zmienionego następnie nieznacznie projektem technicznym ze stycznia 1975r.

6 lipca 1977r. na podstawie protokołu nr (...) dokonano odbioru technicznego linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia relacji W. – B. W. P. po jej wybudowaniu. Od czasu wybudowania, linia nie zmieniła swojego przebiegu. Wchodzi w skład pierścienia energetycznego południowego Polski i w przypadku awarii innych głównych linii zasilających miejscowość J. służy do zasilania w energię elektryczną i zapewnienia ciągłości dostaw prądu.

Uczestnik postępowania i jego poprzednicy prawni podejmowali czynności związane z utrzymaniem urządzeń linii elektroenergetycznej, ich konserwacją i naprawy.

W dniu 25 listopada 1958r. na podstawie zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki utworzono Zakłady (...) (nazwa ulegała zmianie, w tym przedsiębiorstwo nosiło również nazwę (...)). Przedmiotem działalności tego przedsiębiorstwa była między innymi eksploatacja sieciowych urządzeń energetycznych znajdujących się na obszarze okręgu energetycznego południowego. W skład tego przedsiębiorstwa wchodził również Zakład (...) w G..

Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r. utworzono z dniem 1 stycznia 1989r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w G.. Przedsiębiorstwo to powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w K. i przydzielono mu składniki tego przedsiębiorstwa.

W dniu 12 lipca 1993r. w drodze aktu notarialnego, przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w G. przekształcone zostało w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa – (...) Spółka Akcyjna w G..

Aktem notarialnym z dnia 1 lipca 2007r. stanowiącym umowę o objęcie akcji i wniesienie wkładu niepieniężnego, (...) Spółka Akcyjna w G. zbyło zorganizowaną część przedsiębiorstwa w zakresie dystrybucji energii elektrycznej w drodze wniesienia jako wkład niepieniężny do spółki (...) Spółki Akcyjnej w zamian za obejmowane akcje w podwyższonym kapitale zakładowym spółki.

(...) Spółka Akcyjna następnie zmieniła nazwę na (...) Spółka Akcyjna, po czym została połączona w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. w drodze przejęcia przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w K. przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą.

Wnioskodawca wezwał uczestnika postępowania do zapłaty odszkodowania za bezumowne korzystanie z jego nieruchomości i do unormowania stanu faktycznego na jego nieruchomości oraz odszkodowania za utratę wartości gruntu. Uczestnik postępowania odmówił zadośćuczynienia żądaniom wnioskodawcy wskazując, iż doszło do zasiedzenia służebności.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że wniosek nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż podnoszony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności przesyłu był trafny.

Sąd Rejonowy, powołując się na treść art. 292 k.c., art. 352 § 1 k.c. i art. 172 k.c., stwierdził dopuszczalność nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej związanej z posadowieniem na cudzym gruncie urządzeń wskazanych w art. 49 k.c., wskazując na przesłanki tego nabycia, jak i podmioty, na rzecz których zasiedzenie może nastąpić, a dopuszczalność nabycia przez przesyłu przez zasiedzenie została potwierdzona w orzecznictwie Sądy Najwyższego.

Sąd uznał, iż z okoliczności niniejszej sprawy wynika, iż posiadanie służebności przez uczestnika postępowania było posiadaniem w złej wierze. Uczestnik postępowania dobrą wiarę swego posiadania opierał na art. 7 k.c. ustawiającej (wzruszalne) domniemanie istnienia dobrej wiary, co nastąpiło we wniosku wnioskodawcy o ustanowienie służebności przesyłu. Sąd Rejonowy zwracając uwagę na zasadę rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c., wskazał, że to uczestnik postępowania powinien był wykazać, iż jego poprzednik prawny wszedł w posiadanie służebności w dobrej wierze. Uczestnik postępowania na tą okoliczność powołał wprawdzie decyzję wywłaszczeniową z dnia 6 lipca 1974r., jednakże decyzja ta zezwalała na budowę linii wysokiego napięcia przez prywatną nieruchomość stanowiącą własność K. M. – stanowiącą działkę o numerze ewidencyjnym (...) (nieruchomość wnioskodawcy oznaczona jest numerem ewidencyjnym (...)).

Sąd Rejonowy odnosząc się do zarzutu wnioskodawcy, iż przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie do 1 lutego 1989r. za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej, wskazał, że w dacie 1 lutego 1989r. utracił moc przepis art. 128 k.c. wyrażający zasadę jednolitej własności państwowej wyłączający możliwość zasiedzenia służebności gruntowej w sytuacji, gdy państwowe przedsiębiorstwo było posiadaczem służebności obciążającej nieruchomość stanowiącą własność państwową. Wskazał, że objęcie w posiadanie służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania oraz jej posiadanie odbywało się w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa działającego w ramach dominium, a nie imperium i uczestnik postępowania może, na podstawie art. 176 § 1 k.c. w związku z art. 292 k.c., doliczyć do okresu swojego posiadania służebności przesyłu posiadanie tej służebności przez jego poprzedników prawnych, trwające od dnia 6 lipca 1977r. do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11). Sąd wskazał, że Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 17 grudnia 2008r. (I CSK 171/08) stwierdził, że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej k.c. z 1989r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Sąd uznał, że bieg zasiedzenia w początkowej fazie posiadania - do dnia 1 lutego 1989r. - biegł na rzecz Skarbu Państwa. Od tej chwili przedsiębiorstwo państwowe, będące poprzednikiem prawnym uczestnika postępowania, mogło nabyć prawa (w tym prawo służebności gruntowej) na swoją rzecz, nie zaś na rzecz Skarbu Państwa, bowiem doszło do rozdzielenia osoby posiadacza służebności przesyłu oraz osoby właściciela nieruchomości obciążonej. Przedsiębiorstwo stawało się więc następcą prawnym Skarbu Państwa w zakresie posiadania służebności, które to posiadanie przeszło na uczestnika postępowania.

Biorąc pod uwagę, iż posiadanie odbywało się w złej wierze, Sąd Rejonowy stwierdził, iż doszło do zasiedzenia służebności przesyłu po upływie 30 lat od dnia 6 lipca 1977r., gdyż posiadanie uczestnika postępowania (i jego poprzedników prawnych) polegało na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń oraz na podejmowaniu czynności w celu ich utrzymania i konserwacji, a bieg zasiedzenia nie został przerwany w sposób wskazany w art. 175 k.c. w związku z art. 123 § 1 k.c.

Z tych też względów, Sąd Rejonowy na mocy art. 224 § 1 k.c., 222 § 2 k.c., 352 k.c. i art. 172 k.c., wniosek o ustanowienie służebności przesyłu oddalił.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 98 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wnieśli wnioskodawcy zarzucając naruszenie prawa materialnego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 292 k.c. poprzez nieprawidłową wykładnię, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika. Jednocześnie wskazali na przedstawienie przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego pytania prawnego dotyczącego zgodności z Konstytucją przepisów art. 292 k.c. w związku z art. 172 § 1 k.c. i art. 285 § 1 i 2 k.c. w zakresie w jakim stanowią podstawę prawną nabycia w drodze zasiedzenia przed dniem 3 sierpnia 2008r. służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego;

- art. 285 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwą interpretację i zastosowanie wykładni rozszerzającej odnośnie tego przepisu, które to zabiegi interpretacyjne doprowadziły do formułowania przepisów z całkowitym pominięciem ich językowej treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz uczestnika, na uzasadnienie czego powołał się na stanowisko prezentowane przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu w sprawie I Ca 1372/12;

- art. 305¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz uczestnika;

- art. 7 k.c. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, iż domniemanie dobrej wiary uczestnika nie zostało obalone, podczas gdy wnioskodawca przedstawił szereg wniosków dowodowych mających na celu jego obalenie, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że uczestnik zasiedział służebność gruntową w treści odpowiadającej służebności przesyłu w dobrej wierze;

- art. 3 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do uwzględnienia zarzutu zasiedzenia zgłoszonego przez uczestnika, podczas gdy bieg terminu potrzebny do zasiedzenia służebności przesyłu może biec dopiero od dnia w którym prawo to zostało ustanowione, tj. od 3 sierpnia 2008r.;

- art. 5 k.c. polegającej na uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia, w sytuacji gdy zarzut ten sprzeczny jest z zasadami współżycia społecznego i zmierza w istocie do obejścia przepisów prawa dotyczących służebności przesyłu wprowadzonych do ustawy i obowiązujących od dnia 3 sierpnia 2008r. Wskazali, że po tym jak ustawodawca uregulował służebność przesyłu w ustawie dopuszczalne jest już nabycie przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Wystąpienie przez uczestnika z zarzutem zasiedzenia służebności zmierza w istocie do bezpłatnego nabycia prawa. Uczestnik wykorzystując władztwo administracyjne korzystał z cudzej nieruchomości wbrew woli właściciela, a obecnie stara się wykorzystać owo posadowienie do zasiedzenia służebności. Uczestnik zamiast więc uregulować korzystanie z cudzej nieruchomości wbrew woli właściciela, postanowił z obejściem tych przepisów nabyć służebność w drodze zasiedzenia tylko po to, aby nie płacić wynagrodzenia, które wnioskodawcy słusznie się należy, bowiem jak zauważył Sąd I instancji nie ulega wątpliwości, iż na nieruchomości należącej do wnioskodawcy znajdują się urządzenia należące do uczestnika postępowania. Posadowienie owych urządzeń bez wątplenia wpływa na ograniczenie wykonywania prawa własności nieruchomości i wpływa na obniżenie wartości nieruchomości. Właściciel nie zdaje sobie często sprawy z istnienia prawnego obciążenia jego własności. Przesłanki ingerencji w prawo własności uzasadnione bezpieczeństwem, porządkiem publicznym lub wolnością i prawami innych muszą być realizowane w ramach demokratycznego państwa prawnego (wynika to z konstytucji). Sprawiedliwość społeczna wymaga jednak w takiej sytuacji aby ingerencja taka odbyła się w zamian za określony ekwiwalent;

- załącznika nr V do ustawy z dnia 9 września 2000r. o opłacie skarbowej poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż udzielenie pełnomocnictwa substytucyjnego podlega opłacie skarbowej w wysokości 17 zł, podczas gdy

zarówno gramatyczna, językowa jak i celowościowa oraz funkcjonalna wykładnia tego przepisu jest jednoznaczna – pełnomocnictwo substytucyjne podlega zwolnieniu z opłaty skarbowej

Zarzucili także naruszenie przepisów postępowania poprzez nierozpoznanie istoty sprawy polegające na niewyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy poprzez brak dokonania jakichkolwiek ustaleń co do zakresu służebności, jej treści oraz wynagrodzenia należnego wnioskodawcy, a w konsekwencji nierozpoznanie istoty sprawy.

Na tych podstawach wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie, zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie wniosku w całości i zasądzenie kosztów postępowania w I instancji na rzecz wnioskodawcy oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, uczestnik postępowania wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie wnioskodawców przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia normy prawne zawarte w art. 292 k.c., art. 352 § 1 k.c. i art. 172 k.c., a następnie prawidłowo ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd ten w sposób należyty i przekonujący uzasadnił swoje rozstrzygnięcie. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Powołanie się przez wnioskodawców na okoliczność zwrócenia się przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu do Trybunału Konstytucyjnego, nie mogło stanowić jakiegokolwiek podstawy do zawieszenia tego postępowania, do czego zapewne zmierzali wnioskodawcy. Zwrócić należy uwagę na treść art. 193 Konstytucji RP. Stanowi on, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. O potrzebie skorzystania z możliwości wynikającej z art. 193 Konstytucji RP decydują rzeczywiste wątpliwości sądu, co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, a nie wątpliwości podnoszone przez strony czy praktyczna doniosłość rozważanego problemu, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 lutego 2008r. (II CSK 463/07). Decyzja zatem każdego sądu jest w tym zakresie autonomiczna i nie może stanowić podstawy do stawiania zarzutu naruszenia prawa.

Sąd Okręgowy takich wątpliwości nie powziął. Zwraca uwagę, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 maja 1999r. (SK 9/98) stwierdził, że art. 292 k.c. jest zgodny z art. 64 ust. 3 Konstytucji RP. W uzasadnieniu tego orzeczenia, Trybunał wskazał, że skutkiem ustanowienia czy też zasiedzenia służebności gruntowej nie jest naruszenie istoty prawa własności, gdyż pomimo ograniczenia właściciel nieruchomości obciążonej w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, to nie zostaje on pozbawiony innych uprawnień wynikających z prawa własności, takich jak rozporządzanie nieruchomością czy ochrona prawa własności, zwłaszcza jeżeli uwzględni się treść pozostałych uprawnień poświęconych tej instytucji. Naruszenie istoty prawa lub wolności zachodzi bowiem wyłącznie w sytuacji, gdy regulacje prawne, nie znosząc danego prawa (lub wolności), w praktyce uniemożliwią korzystanie z niego.

Powyższe przenosi się również na brak podstaw do uznania, że stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu stanowiło nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). Instytucja zasiedzenia, wprowadzona do polskiego systemu prawa cywilnego już w 1946r., ze swej istoty, nie może naruszać zasad współżycia społecznego, nie tylko ze względu na długi okres „wyczekiwania” na wyzyskanie korzystnego dla uprawnionego przysporzenia, ale również dlatego, że stanowi wyłącznie realizację reguły powszechnie aprobowanej w demokratycznych państwach prawa, do których zgodnie z art. 2 Konstytucji RP zalicza się Rzeczpospolita Polska, wyrażonej paremią *ius civile vigilantibus*

scriptum est (prawo cywilne wymaga dbałości zainteresowanego o swoje prawa). Wobec powyższego zastosowanie instytucji przewidzianej art. 285 k.c. w związku z art. 292 k.c. nie mogło stanowić naruszenia zasady demokratycznego państwa prawnego (na której treść składają się takie zasady jak: zakaz retroaktywności, ochrona prawa nabytych, akty prawne winny spełniać wymogi dostatecznej przejrzystości unormowań) skoro Sąd Rejonowy działał w zgodzie z art. 7 Konstytucji RP, na podstawie i w granicach prawa. Nie można także pominąć, że posiadacz (służebności) na tej podstawie, ex lege staje się podmiotem prawa, które było przez niego wykonywane, a orzeczenie sądu stwierdzające zasiedzenie nie należy do przesłanek nabycia, gdyż skutek taki następuje bez względu na to, czy orzeczenie w tej materii zostało przez sąd wydane.

Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w przytoczonym już wcześniej orzeczeniu, dążenie do wzmocnienia i niewzruszalności powstałych stosunków oraz umożliwienie realizacji przysługujących praw wszystkim podmiotom uzasadnia wprowadzenie pewnych ograniczeń prawa własności (w tym instytucji zasiedzenia), co nie narusza ochrony własności, wynikającej z art. 64 Konstytucji RP oraz o sprzeczności art. 292 k.c. z art. 64 ust. 3 Konstytucji RP.

Powyższe okoliczności, wobec treści zarzutów podniesionych w apelacji, czyniły również nietrafnym zarzut naruszenia art. 285 k.c.

Z uwzględnieniem poczynionych powyżej wywodów, Sąd Okręgowy nie ma wątpliwości, że stosowanie art. 292 k.c. w związku z art. 172 § 1 k.c. i art. 285 § 1 i 2 k.c. jako podstawy prawnej nabycia w drodze zasiedzenia przed 3 sierpnia 2008r. służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego, nie jest niegodne ze wskazanymi powyżej przepisami Konstytucji RP.

Uwzględniając ustrojową funkcję Sądu Najwyższego wynikającą nie tylko z 183 ust. 1 Konstytucji RP, ale również z art. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 499) Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że Sąd Najwyższy w dniu 22 maja 2013r., w sprawie III CZP 18/13, podjął uchwałę stwierdzającą, że przed wejściem w życie art. 305¹- 305⁴ k.c. było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu, nadto okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności, co stanowiło odpowiedź na pytanie prawne zadane przez tutejszy sąd w oparciu o art. 390 k.p.c. Pomimo, iż Sąd Okręgowy miał na uwadze ograniczenia wynikające z art. 390 § 2 k.p.c., to jednak uwzględnienie powyższego zagadnienia przy rozpoznaniu niniejszej sprawy ma swoje oparcie nie tylko we wskazanej powyżej roli ustrojowej Sądu Najwyższego, ale również w tym, że zagadnienie prawne powinno być postawione ogólnie i abstrakcyjnie tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a ponadto budzić poważne wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012r., III CZP 14/12). Nie ulega zatem wątpliwości, że pomimo braku związania w tym zakresie, rozstrzygnięte nim wątpliwości prawne winny być uwzględniane przy rozpoznaniu niniejszej sprawy, tym bardziej, że prezentowany w nim pogląd jest niezmienny.

W niniejszej sprawie spór skoncentrował się wobec kwestii, czy doszło do zasiedzenia na rzecz uczestnika postępowania służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. W ocenie sądu pierwszej instancji roszczenie wnioskodawców nie zasługiwało na uwzględnienie ze względu na skutecznie podniesiony przez uczestnika postępowania zarzut zasiedzenia służebności przesyłu. Okoliczność tą wnioskodawcy kwestionowali apelacją.

Art. 292 k.c. stanowi, iż służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. W świetle art. 352 § 1 k.c., art. 292 i art. 172 k.c. możliwość nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie może być kwestionowana. Przepisy te określają możliwości nabycia przez zasiedzenie także służebności gruntowej związanej z posadowieniem na cudzym gruncie urządzeń, o których stanowi art. 49 k.c., wskazując na przesłanki tego nabycia, jak i podmioty, na rzecz których stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie może

nastąpić. Możliwość zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu została potwierdzona w orzecznictwie Sądu Najwyższego (postanowienie z dnia 4 października 2006 r. II CSK 119/06).

Wskazany wyżej art. 172 § 1 k.c. stanowi, iż posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Natomiast z § 2 tego przepisu wynika, że po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze.

Z okoliczności niniejszej sprawy wynika, iż posiadanie służebności przez uczestnika postępowania było posiadaniem w złej wierze. Objęcie w posiadanie nieruchomości przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania w celu budowy urządzeń przesyłowych nastąpiło bez zgody ówczesnego właściciela nieruchomości jak również bez decyzji wywłaszczeniowej umożliwiającej wzniesienie linii wysokiego napięcia przez prywatną nieruchomość stanowiącą własność K. M. – stanowiącą działkę o numerze ewidencyjnym (...). Nastąpiło to 6 lipca 1977r.

Uwzględniając wskazane okoliczności, tj. objęcie w posiadanie przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania służebności w dniu 6 lipca 1977r., jak również iż nastąpiło to w złej wierze, Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował 30-letni termin przedawnienia, co ma swoją podstawę w aktualnym brzmieniu art. 172 nadanym ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. (Dz. U. z 1990r. Nr 55. poz. 321), co wynika z art. 9 tej ustawy, zgodnie z którym, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; co dotyczy w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Skoro zatem bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się 6 lipca 1977r., to upływ tego terminu nastąpił po 30 września 1990r., a zatem winno się uwzględnić 30 letni bieg terminu. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005r., IV CK 133/05; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 września 1993 r. II CRN 89/93).

Zasadne było również doliczenie przez uczestnika postępowania jako przedsiębiorcę energetycznego okresu posiadania Skarbu Państwa na podstawie art. 176 § 1 zdanie 2 k.c., wobec również wykazania przez uczestnika, że doszło do prześnienienia posiadania na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013r., IV CSK 672/12).

Mając na względzie powyższe, za całkowicie chybiony należy uznać zarzut naruszenia art. 7 k.c. Sąd Rejonowy, zwracając uwagę, że uczestnik postępowania na tą okoliczność (domniemania dobrej wiary) powołał decyzję wywłaszczeniową z dnia 6 lipca 1974r. która zezwalała na budowę linii wysokiego napięcia przez prywatną nieruchomość stanowiącą własność K. M. – stanowiącą działkę o numerze ewidencyjnym (...) (nieruchomość wnioskodawcy oznaczona jest numerem ewidencyjnym (...)), zakwalifikował posiadanie uczestnika jako posiadanie w złej wierze. Domniemanie to zostało zatem wzruszone.

Odnosząc się naruszenia zarówno art. 3 k.c. jak również art. 305¹ k.c., należy zwrócić uwagę, iż dopuszczalność zasiedzenia służebności nie odnosiła się do służebności przesyłu, ale wyłączenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa. Na dystynkcję tą zwrócił uwagę w Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 października 2008r. (III CZP 89/08). W uzasadnieniu do tego orzeczenia wskazał on, że "przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa". Z tych względów, „jeżeli termin prowadzący do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r.), to sąd stwierdzi nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jeżeli zaś po tej dacie - sąd stwierdzi zasiedzenie służebności przesyłu” (Dadańska Katarzyna A., Komentarz do art. 305(1) Kodeksu cywilnego [w: Kidyba Andrzej (red.), Dadańska Katarzyna A., Filipiak Teresa A.- Kodeks cywilny. Komentarz. Tom II. Własność i inne prawa rzeczowe., LEX, 2012]).

Podniesiony w apelacji zarzut nierozpoznania istoty sprawy wnioskodawcy uzasadniali tym, że treść służebności nabytej w drodze zasiedzenia nie została dokładnie określona. Zarzut ten jest bezpodstawny, gdyż przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było żądanie ustanowienia służebności przesyłu. Stwierdzenie zasiedzenia

służebności w niniejszej sprawie miało charakter wyłącznie przestankowy. Z tych też względów nie znajduje bezpośredniego odzwierciedlenia w postanowieniu kończącym postępowanie, które nie kreuje podstawy do dokonania wpisu w księdze wieczystej. Z tych też względów nie zachodziła potrzeba precyzyjnego określenia powierzchni objętej zasiedzianą służebnością. Do zasiedzenia służebności w postaci koniecznej do jej wykonywania niezależnie bowiem od powierzchni tzw. strefy eksploatacyjnej, a sprecyzowanie jej zakresu terytorialnego winno nastąpić we właściwym postępowaniu, tj. w sprawie o stwierdzenie nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia załącznika nr V do ustawy z dnia 9 września 2000r. o opłacie skarbowej poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż udzielenie pełnomocnictwa substytucyjnego podlega opłacie skarbowej w wysokości 17 zł, Sąd Okręgowy zwraca uwagę, iż ustawa ta została z dniem 1 stycznia 2007r. uchylona, wskutek wejścia w życie ustawy z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2012r. poz. 1282 z późniejszymi zmianami). Z tych względów odnoszenie się do przedmiotach zarzutów było bezprzedmiotowe.

Z przytoczonych powyżej względów apelacja podlegała oddaleniu w oparciu art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Wobec ewidentnej sprzeczności interesów wnioskodawców i uczestników postępowania, o kosztach postępowania odwoławczego, Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. w związku z art. 98 k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c. i art.108 §1 k.p.c. Koszty te zostały ustalone w oparciu o § 2 ust. 1 i 2 w związku z § 7 pkt 3 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz.U. z 2013r. poz. 490).

SSR (del.) Anna Hajda SSO Magdalena Hupa – Dębska SSO Andrzej Dyrda